

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КРАВЧЕНКО Любов Андріївна

УДК 351 : 337. 091 : 005 : 342

**СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

25.00.02 – Механізми державного управління

Харків – 2022

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України
СИЧЕНКО Віктор Володимирович,
Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», ректор

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
АЖАЖА Марина Андріївна,
Запорізький національний університет,
доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами

доктор наук з державного управління, професор
БОНДАРЧУК Наталія Володимирівна,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування

Захист відбудеться «10» листопада 2022 року о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61024, м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, ауд. 3 (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

Автореферат розісланий «10» жовтня 2022 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.А. Мороз

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах інформаційного суспільства саме освіта є основним чинником формування людського капіталу як основного ресурсу розвитку будь-якої сфери життєдіяльності. Однак, цю функцію освіта виконує за умови узгодження свого розвитку з розвитком суспільства та власних цілей з цілями суспільних змін. Найбільш ефективним інструментом такого узгодження є механізм стратегічного планування розвитку освіти та її окремих складників у контексті стратегії розвитку суспільства. Основним недоліком такого планування на сьогодні слід вважати відсутність узгодженого цілепокладання в освітній царині з цілями системних трансформацій у соціумі та глобальному соціокультурному просторі. Забезпечення такої зовнішньо-орієнтованої ефективності особливо важливе на регіональному рівні та у тих сегментах освітньої сфери, що мають пряме відношення до формування економічного потенціалу. Таким важливим об'єктом стратегічного планування з використанням цільової орієнтації на потреби економічного розвитку регіону є насамперед сфера професійно-технічної освіти.

Значущість та механізми використання стратегічного планування під час визначення напрямів розвитку професійно-технічної освіти у тих чи інших аспектах досліджено в працях таких зарубіжних авторів, як С. Брок, К. Демпсей В. Кассіо, Г. Варвік, В. Ліндберг, М. Макгато, Р. Мейроп, М. Пільз, С. Чоу та інші, а також вітчизняних фахівців В. Аніщенка, О. Бородієнка, Ю. Бріциної, Г. Єльнікової, В. Свистуна та інших.

Достатньо широко розглядається проблематика стратегічного планування професійно-технічної освіти в Україні у контексті загальноосвітніх реформ. Такі автори як П. Анісімов, В. Гусєв, Л. Полак, О. Савельєв, К. Корсак, І. Медведєв, Т. Оболенська та інші розглядають окремі аспекти стратегічного планування у межах аналізу процесу реформування системи професійно-технічної освіти, виокремлення проблем її розвитку та узагальнення наявного стану. Серед українських фахівців, які аналізували ті чи інші аспекти стратегічного планування розвитку ПТО за кордоном та напрями використання зарубіжного досвіду, слід виділити Г. Воронку, Т. Десятова, А. Каплуна, М. Лещенко, Л. Пуховську, С. Романову, Л. Сакун та інших.

Деякі проблеми стратегічного планування в освіті загалом та в професійно-технічній освіті, зокрема, розглянуто в працях, присвячених реформуванню державного управління освітою (М. Ажажа, В. Андрущенко, А. Антонов, Л. Беззубко, В. Бобров, Н. Бондарчук, В. Дзоз, С. Домбровська, О. Жабенко, В. Ємельянов, І. Каленюк, В. Козубняк, В. Кремень, М. Латинін, В. Лутай, В. Луговий, В. Майборода, С. Майстро, О. Мінаєв, В. Огаренко, С. Ніколаєнко, В. Огнев'юк, Н. Островерхова, В. Сиченко, Н. Протасова, О. Падалка, Н. Подольчак). При цьому в центрі уваги дослідників виявляється специфіка функціонування та розвитку системи професійно-технічної освіти у контексті особливостей її державного регулювання. Важливі проблеми стратегічного планування розвитку системи ПТО у зв'язку з процесом децентралізації в нашій країні порушено в працях О. Алейнікової, І. Смирнова, Р. Шакурова, Т. Шамової, М. Швецова.

У наявних наукових розвідках установлені основні концептуальні засади стратегічного планування розвитку галузі, визначені механізми формування цілей стратегічного розвитку, описано інструментарій стратегічного управління розвитком вітчизняної системи професійно-технічної освіти. Разом з тим, на периферії наукових досліджень залишається як регіональна проблематика стратегічного управління розвитком галузі, так і особливості соціокультурної детермінації процесу цілепокладання її стратегічного розвитку.

Попри вагомий арсенал наукових праць, присвячених вивченню різних аспектів стратегічного планування розвитку професійно-технічної освіти, проблема стосовно врахування його галузевих особливостей в умовах трансформаційних процесів українського суспільства, наявності суттєвих ризиків інноваційних змін у процесі здійснення реформ професійно-технічної освіти, необхідності удосконалення теоретико-методологічних засад та технологій реалізації цієї управлінської функції на регіональному рівні залишаються невирішеними.

Звідси актуальною є тема дисертації, яка передбачає дослідження особливостей, ролі, системних характеристик та напрямів удосконалення стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО як механізму державного управління.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконувалася в межах комплексної наукової роботи кафедри публічного управління та права Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» «Теоретичні та практичні аспекти розвитку державного управління» (ДР №0118U004947), при виконанні яких авторка виокремила специфіку державного управління процесом стратегічного планування розвитку професійно-технічної освіти на регіональному рівні у контексті засад децентралізації та регіоналізації.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних та прикладних положень особливостей стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти і, на основі проведеного аналізу, визначенні шляхів удосконалення цього механізму державного управління на регіональному рівні.

Для досягнення поставленої мети визначені такі *завдання*:

- розкрити особливості підходів до інтерпретації стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти в науковій літературі як механізму та функції державного управління та визначити теоретико-методологічні засади його дослідження;
- обґрунтувати специфіку та напрями інституціоналізації стратегічного планування як механізму державного управління регіональною системою ПТО;
- здійснити аналіз регіональної системи ПТО як об'єкта стратегічного планування в соціально-економічному та державно-управлінському контексті;
- узагальнити європейський досвід стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО та визначити можливості його застосування у системі державного управління з метою реформування галузі;
- на основі системно-модельного підходу розробити модель стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО та обґрунтувати концепцію її розробки;

- уточнити інноваційні механізми реалізації ефективної моделі стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО та запропонувати рекомендації щодо удосконалення цього процесу як механізму державного управління галуззю.

Об'єкт дослідження – формування та реалізація державно-управлінської стратегії розвитку та реформування регіональної системи професійно-технічної освіти.

Предмет дослідження – стратегічне планування як механізм державного управління інноваційним розвитком професійно-технічної освіти.

Методи дослідження. Дисертаційне дослідження здійснено на основі комплексної міждисциплінарної методології, що поєднує концептуальні підходи науки державного управління та низки суміжних дисциплін, таких як економіка, соціологія, педагогіка тощо. Для вирішення конкретних завдань використовувався цілий спектр загальнонаукових методів, зокрема, історико-логічний – як основа узагальнення тенденцій розвитку наукових досліджень стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО в ролі механізму галузевого державного управління; системно-модельний – як інтегрувальний підхід для розроблення концептуальної моделі стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО; структурно-функціональний – як базовий комплекс настанов для аналізу системних характеристик та ролі регіональної системи ПТО як об'єкта стратегічного планування; порівняльний метод – як базовий концептуальний підхід для узагальнення зарубіжного досвіду стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО у контексті вітчизняних потреб модернізації даної освітньої галузі.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що розроблені в роботі наукові положення обґрунтовують теоретичні та прикладні засади стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, а також удосконалюють механізми державного управління галуззю в процесі її модернізації.

Наукова новизна результатів дисертації розкривається в таких положеннях: *вперше:*

– здійснено комплексне представлення стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як цілісного механізму державного управління галуззю у вигляді системно-модельної конструкції, що інтегрує основні виміри досліджуваного феномена через цілепокладальну, процесно-діяльнісну та організаційно-функціональну моделі, динамічна єдність яких забезпечується процесом прийняття стратегічних управлінських рішень регіональними суб'єктами державного управління та їх унормуванням у вигляді регіональних стратегічних програм (стратегічних проєктів) у межах реалізації цілей публічної освітньої політики та стратегії регіонального розвитку, у контексті кадрового забезпечення регіональної економіки і потреб регіонального ринку праці та вирішення завдань формування інноваційної системи державного управління галуззю на регіональному, організаційному та суб'єктивно-особистісному рівнях;

– визначено стратегічне планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти не лише як функцію та механізм, а й виокремлений об'єкт державного управління на регіональному рівні, інституціоналізація якого відбувається на основі формування Стратегії розвитку регіональної системи

професійно-технічної освіти та пов'язаних з нею управлінських організаційно-цілепокладальних процедур щодо підготовки стратегічних програм і проектів регіонального рівня, реалізація яких забезпечує досягнення стратегічних управлінських цілей на основі оптимальних галузевих та управлінських ресурсів, вибору ефективної моделі розвитку галузі у контексті потреб регіональних економіки та ринку праці, поєднання модернізаційних інновацій на суб'єктному та об'єктному рівнях;

удосконалено:

- інноваційні механізми стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, пріоритетне значення серед яких має використання SWOT-аналізу для визначення потенціалу розвитку досліджуваного об'єкта та ризиків модернізаційних реформ, розробка SWOT-матриці, як практичної основи визначення чинників розвитку та його цілей, визначення на основі проєктивних методів та методів програмно-цільового управління цілепокладального базису стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО у вигляді базових напрямів її розвитку (підвищення якості освітніх послуг у відповідності до потреб регіонального ринку праці, модернізація мережі та інфраструктури закладів, підвищення конкурентоспроможності випускників) з конкретизацією загальних цілей в операційні цілі, а останніх – у систему конкретних завдань для їх досягнення, які можуть стати основою практичної розробки регіональної стратегії розвитку галузі;

- характеристики регіональної системи професійно-технічної освіти з авторським визначенням її як складника ринку освітніх послуг та як об'єкта стратегічного планування на перетині забезпечення потреб регіональної економіки в робітничих кадрах і створення умов для професійного розвитку споживачів її послуг (на перетині регіонального освітнього та соціально-економічного просторів) як динамічної сукупності різнопланових процесів, складників, функцій, рівнів, механізмів, технологій та форм, яка є об'єктом стратегічного планування, визначаючи його цілі та механізми їх досягнення у вигляді стратегії розвитку та інструментарію вирішення проблем галузі; при цьому акцентовано необхідність розширення суб'єктного складника стратегічного планування за рахунок державної сфери та упровадження моделі державно-громадського управління розвитком регіональної системи професійно-технічної освіти;

набули подальшого розвитку:

- концептуальний базис та методологія дослідження стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО на основі обґрунтування інтегрувальної ролі системно-модельної методології, що поєднує загальнонаукові настанови синергетики та інноватики з евристичним потенціалом інноваційних управлінських теорій (маркетинг, менеджмент, мережеве управління тощо) та служить методологічним обґрунтуванням використання у процесі стратегічного планування технологій програмно-цільового управління, сценарного планування, SWOT-аналізу, управління за результатами, ризик-менеджменту як інструментарію концептуального обґрунтування та розробки інноваційної моделі модернізації галузі через реалізацію стратегічної програми розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти;

- аналіз європейського досвіду з визначення напрямів найбільш ефективного

удосконалення стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, до чого слід віднести створення механізмів інтеграції української системи ПТО до європейського освітнього простору, перебудову системи стратегічного планування на основі інноваційних моделей управління, перехід на європейські практики диверсифікації фінансування закладів ПТО, формування на інституційній основі організаційних структур соціального партнерства у сфері ПТО, упровадження галузевої програми позиціонування державної системи ПТО у публічно-інформаційному просторі, структурну перебудову мережі закладів ПТО з використанням організаційних форм професійних ліцеїв та коледжів, центрів професійної досконалості.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформовані теоретичні узагальнення, одержані висновки та надані пропозиції можуть використовуватись: як теоретико-методологічне підґрунтя для вироблення стратегії розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти та управління цим процесом з боку органів державної влади; у розробленні професійних програм підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб системи державного управління освітою; закладами освіти під час викладання дисциплін з державного управління і з економіки, розробленні спеціальних курсів, підручників, навчально-методичних посібників; органами державної влади для розроблення нормативно-правового забезпечення, спрямованого на оптимізацію механізмів стратегічного планування розвитком освіти в цілому та професійно-технічної освіти зокрема.

Теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи використали:

1. Генеральний директорат професійної освіти Міністерства освіти і науки України – під час підготовки Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки в частині особливостей застосування методики SWOT-аналізу як основи сценарного стратегічного планування розвитку системи професійно-технічної освіти (довідка МОН № 5/462-22 від 15.07.2022).

2. Департамент економічного розвитку Дніпропетровської ОДА під час підготовки регіональної цільової Програми розвитку малого та середнього підприємництва в Дніпропетровській області на 2021-2022 роки у частині удосконалення механізмів соціального партнерства на регіональному рівні та застосування кластерних форм організації виробництва у контексті його кадрового забезпечення (довідка № 603/0/31-22 від 31.05.2022).

3. Департамент освіти і науки Дніпропетровської ОДА – під час підготовки Стратегічного плану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Дніпропетровської області на 2022-2027 роки в частині визначення найбільш вагомих чинників модернізації регіональної системи професійно-технічної освіти та наявних і потенційних ризиків модернізаційного процесу (довідка № 297/0/211-22 від 19.01.2022).

4. КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради – для розроблення професійних програм підвищення кваліфікації посадових осіб системи державного та муніципального управління освітою (довідка № 171/1 від 10.02.2022).

5. Виконавчий комітет Криворізької міської ради під час підготовки Стратегічного плану розвитку міста Кривий Ріг на період до 2025 року у частині

використання факторів інноваційного розвитку соціально-економічної сфери міста та максимізації ролі у забезпеченні переходу до інноваційної моделі розвитку кадрового потенціалу й освітнього ресурсу (довідка № 17/11/2085 від 18.04.2022).

6. Федерація організацій роботодавців Дніпропетровщини у процесі підготовки та реалізації українсько-німецького проєкту «Розвиток соціального діалогу в Дніпропетровському регіоні» між Федерацією організацій роботодавців Дніпропетровщини та німецькою організацією роботодавців «NORDMETALL» у частині розробки загальних цілей проєкту та при формуванні інструментарію його виконання (довідка № 623 від 10.02.2022).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є виконаною особисто здобувачем науковою працею. Сформульовані в дисертації наукові результати, висновки, рекомендації і пропозиції належать авторці. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, не використовувалися ідеї і положення, що належать співавторам. Конкретний внесок здобувачки вказано в переліку основних публікацій.

Апробацію результатів дисертаційного дослідження здійснено в рамках науково-практичних конференцій різного рівня, за результатами яких опубліковано тези доповідей, а саме: International scientific conference «Economy digitalization: processes, strategies, technologies» (Kielce, 24 січня 2020 року); II Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Фінансово-економічна безпека» (м. Дніпро, 25 листопада 2020 року); Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні питання соціально-гуманітарної середньої та вищої освіти» (м. Дніпро-Любляна, 21 квітня 2021 року); IV Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Розвиток життєвої компетентності особистості в умовах освітніх трансформацій: виховний, психологічний, інклюзивний виміри» (м. Херсон, 28 жовтня 2021 року); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Розвиток самоефективної особистості: інтеграція зусиль суспільства, школи, родини» (м. Дніпро, 04 листопада 2021 року); Міжнародна науково-практична конференція «Професійний розвиток педагога в умовах інтеграції до європейського освітнього простору: міжнародна академічна та професійна/професійно-педагогічна мобільність» (м. Львів, 26-27 листопада 2021 року); X Міжнародна науково-практична конференція «Управління в освіті» (м. Львів, 03 грудня 2021 року); IV міжнародна науково-практична конференція «Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика» (м. Дніпро, 04 грудня 2021 року); Третя всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні питання соціально-гуманітарної середньої та вищої освіти» (м. Дніпро, 21 квітня 2022 року).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 23 наукових працях, зокрема 5 статей опубліковано в наукових фахових виданнях з державного управління та адміністрування; 3 – в іноземних фахових виданнях (з них одне у виданні, індексованому в Scopus); 4 – розділи у колективних монографіях, 11 – у матеріалах тез доповідей та інших виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 253 сторінки основного тексту. Список використаних джерел налічує 190 найменувань. У роботі міститься 12 рисунків, 10 таблиць, 7 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, ступінь наукової розробленості теми, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, визначено ступінь їх апробації та особистий внесок здобувача.

У **першому розділі** – **«Теоретико-методологічні основи дослідження стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти»** – *аналізуються* основні напрями розробки стратегічного планування розвитку ПТО в науці державного управління, визначаються методи та концептуальні засади її досліджень, обґрунтовується суб'єкт-об'єктна інституціоналізація стратегічного планування в якості механізму державного управління регіональною системою ПТО.

В роботі обґрунтовано значущість та роль професійно-технічної освіти як об'єкта стратегічного планування з боку органів державного управління, виходячи зі складності та багатовимірності її функцій. Встановлено, що у науковій літературі визначено системні питання професійно-технічної освіти, які мають бути вирішені за допомогою механізмів стратегічного планування її розвитку: суттєве відчуження від потреб соціально-економічної сфери та зайнятих господарством суб'єктів, розрив між правовими гарантіями на професійно-технічну освіту та реальними ресурсами її забезпечення, розбалансованість потреб та запитів споживачів освітніх послуг на відповідні освітні послуги у контексті змін професійно-кваліфікаційної структури підготовки робітничих кадрів, невизначеність ресурсно-бюджетного забезпечення галузі, нерозробленість стратегії розвитку державної системи професійно-технічної освіти.

Аналіз наукових розвідок показує, що стратегічне планування розвитку системи професійно-технічної освіти в країні та на регіональному рівні не було до сьогодні предметом спеціального дослідження.

У межах наявних наукових розвідок недостатньо розглянуті такі важливі напрями, як узагальнення сучасного стану державного регулювання системи професійно-технічної освіти як основи стратегічного планування її розвитку, оновлення системи оцінювання ефективності функціонування професійно-технічної освіти, оптимізація структури мережі професійно-технічної освіти загалом та на регіональному рівні, механізмів фінансування системи професійно-технічної освіти тощо. Вирішення цих питань можливе на основі використання стратегічного планування для підпорядкування інноваційних змін у системі державного управління закладами ПТО регіону.

Концептуальний базис дослідження стратегічного планування у регіональній системі ПТО формується як теоретичне відображення процесу інноваційних змін в інформаційному суспільстві. Відповідно, інноватику, включаючи управлінські інновації та концепції освітніх змін, розглядають як загальнотеоретичну методологію дослідження стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО. Пріоритетним є дослідницький інструментарій, який пов'язаний з моделюванням та проектуванням процесів розвитку регіональної системи ПТО. Стратегію її розвитку слід розглядати у межах системної

інноваційної моделі модернізації галузі, яка має реалізуватися через стратегічні регіональні освітні проєкти спеціалізованою державно-управлінською структурою.

Визначено підходи до інституціоналізації стратегічного планування розвитку ПТО у системі державного управління на основі формування комплексу нормативного забезпечення такої управлінської діяльності. Інструментальним аспектом використання стратегічного планування є розроблення регіональних Стратегічних планів розвитку професійно-технічної освіти, які мають орієнтувати процес реформування галузі на завдання збільшення конкурентоспроможності регіону через підготовку кваліфікованих робітників, затребуваних роботодавцями та ринком праці. Зазначені плани мають стати інструментом державного управління на регіональному рівні для створення механізмів впливу на розвиток системи ПТО комплексу змін у соціально-економічній сфері.

У межах інституційного підходу стратегічне планування слід розглядати як комплексний механізм державного управління розвитком регіональної системи ПТО на основі забезпечення узгодженості між попитом на робітничі кадри ринкового характеру та тенденціями соціально-економічного розвитку, а також потребами індивідуальних та корпоративних споживачів освітніх послуг. Серед інструментальних аспектів максимізації ролі стратегічного планування, як механізму державного управління системою регіональної ПТО, слід також виділити її здатність інтегрувати різнопланові процеси, які впливають на цей об'єкт управління. У цьому сенсі стратегічне планування слід розглядати як механізм переходу державного управління галуззю до кластерної моделі, що сформує інтегрований об'єкт державного управління у єдності самої регіональної системи ПТО та суміжних соціальних сфер і чинників впливу на її розвиток.

Інституціонування стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО на практиці найбільш реально реалізувати через комплексне включення завдань стратегічного розвитку в регіональні нормативні документи, що регулюють діяльність системи ПТО. Наприклад, за участю авторки, до Регіонального плану розвитку ПТО Дніпропетровщини на 2019-2021 роки були включені такі стратегічні цілі: розроблення об'єктивних та обґрунтованих показників регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітничих кадрів, забезпечення функціонування механізмів багатоканального фінансування закладів ПТО, модернізація регіональної мережі ПТО відповідно до потреб регіонального ринку праці, формування у межах галузі інноваційного освітнього середовища та здійснення модернізації освітнього процесу тощо.

У другому розділі – «Чинники та перспективи стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО» – досліджуються регіональна система ПТО, її структура та тенденції розвитку як об'єкт стратегічного планування, а також визначаються перспективи використання зарубіжного досвіду у досліджуваній царині.

Показано, що ПТО відіграє все зростаючу роль у вирішенні соціально-економічних проблем регіону, при цьому, масштаби її впливу на цей процес залежать від ефективної переорієнтації на задоволення реальних потреб споживачів її освітніх послуг. Професії, які має значна частина активного населення, не відповідають потребам ринку праці; при наявності потрібної професії рівень кваліфікації більшої частини населення не відповідає вимогам

роботодавців; підготовка фахівців у системі ПТО на не достатньому рівні, що проявляється у безробітті великої кількості осіб з наявністю професійно-технічної освіти; у кваліфікованих робітників у реальному секторі економіки регіону немає хороших перспектив кар'єрного зростання; значна кількість робітників може претендувати лише на робочі місця з низьким рівнем заробітної плати, що є наслідком рівня кваліфікації та обраної професії; є суттєві диспропорції у структурі галузевої зайнятості по окремих територіальних складових регіону; має місце незадовільний характер умов праці на багатьох робочих місцях, який суттєво знижує престижність робочих професій.

В основі стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, спрямованого на уникнення та мінімізацію дисбалансів на ринку праці, має лежати її інтерпретація у взаємодії між ринком послуг професійно-технічної освіти та ринком праці й іншими складовими регіонального ринкового середовища.

Авторське розуміння стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО як складової частини державного управління, подано на рис. 1.

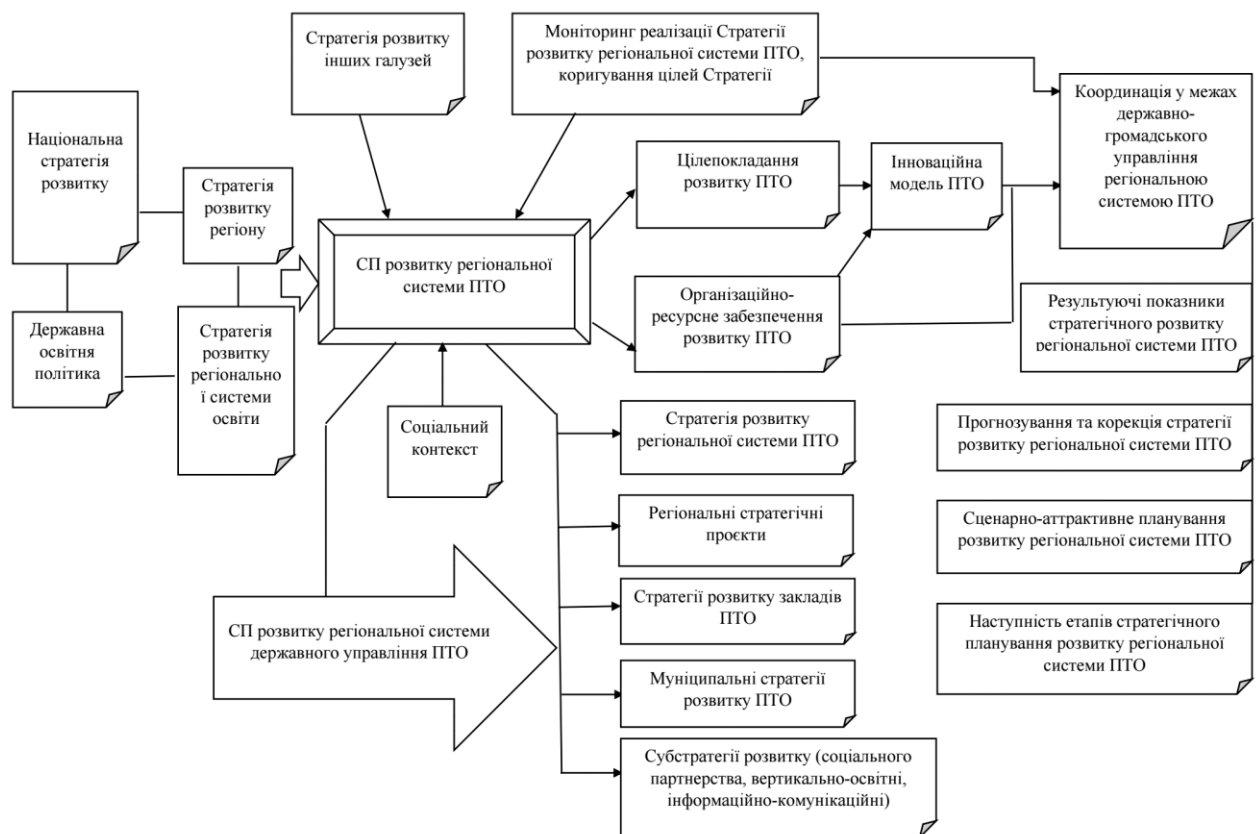

Рис. 1. Стратегічне планування розвитку регіональної системи ПТО у системі державного управління

У цілому аналіз регіональної системи ПТО показує основні цілі стратегічного планування та механізми їх досягнення, які потрібно розглядати як стратегію та інструментарій вирішення проблем розвитку галузі у процесі її інноваційних змін.

Загалом, саме структури державного управління регіонального рівня є безпосередніми суб'єктами стратегічного управління та планування щодо

регіональної системи ПТО. Основним напрямом реформування системи державного управління галуззю у межах процесів децентралізації є поступове формування механізмів державно-громадського управління. Одним з основних напрямів реформування, що визначає стратегічні перспективи розвитку досліджуваної освітньої галузі, є розбудова державно-приватного партнерства. У розділі визначено комплексні напрями стратегічного планування, що поєднують інноваційні цілі та механізми модернізації регіональної системи ПТО.

Досліджено загальноєвропейську стратегію розвитку професійно-технічної освіти, зорієнтовану на кадрове забезпечення економіки ЄС, та можливості її використання в Україні з виділенням стратегічних цілей публічного управління галуззю. Європейські стратегічні орієнтири розвитку системи ПТО останнім часом все частіше включаються у стратегічне планування реформ освітньої галузі в Україні. Найбільше значення мають такі напрями стратегічного планування розвитку ПТО в Євросоюзі, як підвищення ефективності та якості професійно-технічної освіти, забезпечення престижності, а також розширення її доступності та гнучкості, формування загальноєвропейських стандартів її функціонування та розвитку. Важливе значення має забезпечення децентралізації управління та фінансування галузі, підтримка якості освітніх результатів, а також забезпечення неперервності ПТО згідно з Європейською рамкою кваліфікацій. Аналіз європейського досвіду стратегічного планування розвитку та інноваційних змін системи професійно-технічної освіти дає можливість зробити висновки щодо напрямів найбільш ефективного удосконалення стратегічного планування, як складової удосконалення державного управління галуззю.

У третьому розділі – «Удосконалення механізмів державного управління стратегічним плануванням розвитку регіональної системи ПТО» – обґрунтовано, на основі використання системно-модельного підходу, інноваційні механізми удосконалення стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО.

Визначено, що управлінські рішення щодо стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО приймає конкретний орган державного управління, у нашому випадку йдеться про департамент освіти і науки ОДА та його спеціалізовану структуру. Відповідно, процес моделювання прийняття управлінського рішення має бути конкретизований до рівня організаційного планування. Цей рівень становить собою складову частину узагальненої моделі стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, специфіку якої визначають як особливості управлінської діяльності ОДА, так і загальні закономірності стратегічного планування та процесу прийняття й реалізації управлінських рішень.

У межах проаналізованого інструментарію обґрунтовано підходи до ухвалення управлінських рішень щодо стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО на рівні департаменту освіти і науки ОДА, яким безпосередньо забезпечується цей аспект управлінської діяльності, і зорієнтовано такі рішення на потенціал та компетенції департаменту, як суб'єкта управління освітніми процесами у регіоні.

Концептуальне представлення процесу моделювання стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО представлено на рис. 2.

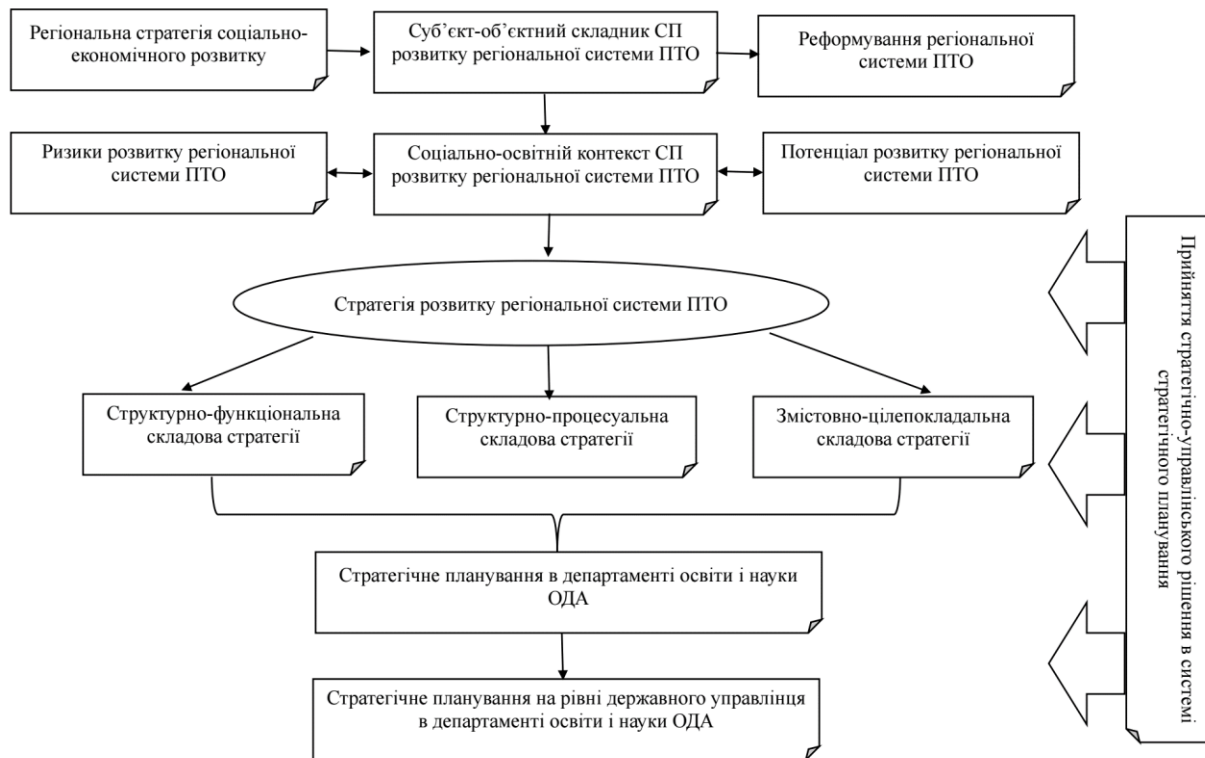

Рис. 2. Модель стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО

Слід констатувати, що моделювання стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО дозволяє інтегрувати в єдину систему як цільові орієнтири інноваційних змін суб'єкта та об'єкта державного управління у їх конкретиці, так і самі процеси стратегічного цілепокладання й інструментарій досягнення стратегічних цілей. Водночас, забезпечується переведення стратегічних цілей розвитку регіональної системи ПТО на рівень конкретних завдань та управлінських технологій і процедур щодо їх виконання, а також відповідність цілям показників результативності. Вся система державного управління стратегічним розвитком регіональної системи ПТО отримує єдину цілісну основу у вигляді комплексу цілей, параметрів розвитку та його показників у об'єктному та суб'єктному вимірах. На цій основі досягається найбільш оптимальне узгодження цілей стратегічного розвитку регіональної системи ПТО, органів управління цим розвитком та потреб економічного розвитку регіону.

Першочергової уваги заслуговують інноваційні механізми, які відкривають можливості збільшення ефективності стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО за наявних нормативно-організаційних обмежень. При цьому вказаний рівень стратегічного планування, як об'єкт управлінської модернізації, слід розуміти як цілеспрямовану діяльність регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування, що представляє собою комплекс системно обґрунтованих та нормативно визначених стратегічних цілей, а також способів їх досягнення та функцій і дій відповідних публічно-управлінських суб'єктів, через які здійснюється прогнозування та стратегічне управління регіональною системою ПТО у контексті соціально-економічних потреб розвитку регіону та споживачів освітніх послуг.

Здійснена розробка SWOT-матриці, яка дозволяє виявити взаємозв'язки між

«внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для визначення цілей її реформування. Виділені сильні сторони регіональної системи ПТО розглядаються в якості ресурсних можливостей розвитку і слугують напрямками стратегічного планування її інноваційного розвитку. Виділені також проблемні аспекти розвитку регіональної системи ПТО, які розглядаються як завдання для вирішення у процесі стратегічного планування її розвитку, а також як ризики та загрози, які на сьогодні не мають реальних передумов конструктивного регулювання з боку регіональних органів державної виконавчої влади. Як практична основа стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО здійснена розробка його цілепокладальної складової, спрямованої на модернізацію даної системи як складової інноваційної моделі розвитку регіону.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано вирішення актуального науково-прикладного завдання у галузі науки “Державне управління”, що полягає в розробленні теоретичних та прикладних засад стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, спрямованих на удосконалення його використання як механізму державного управління галуззю в процесі її модернізації. За результатами дослідження сформульовано такі висновки:

1. Стратегічне планування досліджується як визначення стратегічних напрямів трансформування змісту професійно-технічної освіти, розробка стратегії проектування інноваційного освітнього процесу у професійно-технічній освіті, обґрунтування та розкриття стратегії інформаційно-мережевої трансформації професійно-технічної освіти, системне обґрунтування інновацій у професійно-технічній освіті як основного механізму реалізації стратегічних цілей галузевого розвитку. Визначено, що методологія дослідження формується як синтез інноваційно-синергетичного та модельно-системного підходів, що гарантує комплексний аналіз стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО у взаємозв'язку усіх чинників та складових як на структурно-функціональному, так і просторовому рівні, та з врахуванням динамізму соціокультурного контексту.

2. Стратегічне планування розвитку системи ПТО на національному та регіональному рівнях є як об'єктом, так і механізмом державного управління, при цьому відбувається його інституціоналізація у системі державного управління на основі формування комплексу нормативного забезпечення такої управлінської діяльності.

Визначено напрями подальшої інституціоналізації досліджуваного об'єкта, які включають розробку нової регіональної структури управління системою ПТО на основі інтеграції системи державного управління та системи громадського управління; формування інституціоналізованих механізмів співпраці органів місцевого самоврядування та ПТО для представлення й узгодження інтересів усіх стейкхолдерів; впровадження багатоканального фінансування системи ПТО; визначення базових компетенцій для суб'єктів управління регіональною системою ПТО та механізмів їх формування; розробку і впровадження ефективного інструментарію аналізу та прогнозування потреби і запитів регіонального ринку праці в кваліфікованих робітничих кадрах.

3. Здійснено аналіз взаємозв'язку між ринком праці та регіональним ринком послуг професійно-технічної освіти з уточненням дефініції останнього. Він визначається як система взаємовідносин між суб'єктами професійно-технічної освіти регіону, яка має своєю метою задоволення потреб індивідуальних та корпоративних споживачів у професійно-кваліфікаційній підготовці на основі опанування професійними компетенціями, необхідними для успішної адаптації до потреб ринку праці та роботодавців. Виходячи з цього визначено, що регіональна система ПТО, як об'єкт стратегічного планування, представляє собою комплекс освітніх та регулююче-управлінських процесів, які забезпечують оволодіння споживачами освітніх послуг як потенційними суб'єктами регіонального ринку праці професійними компетенціями та когнітивно-ціннісними складовими особистісного розвитку, необхідними для подальшої ефективної участі у виробничій діяльності та соціокультурному житті регіону. У межах такого підходу забезпечується освітня та економічна функції регіональної системи ПТО, тобто поєднуються процеси соціалізації та професійного становлення споживачів освітніх послуг з продукуванням кваліфікованих трудових ресурсів для регіональної економіки. Аналіз регіональної системи ПТО дозволив встановити основні цілі стратегічного планування та механізми їх досягнення, і на цій основі визначити комплексні напрями стратегічного планування, що поєднують інноваційні цілі та механізми модернізації регіональної системи ПТО.

4. Узагальнено європейський досвід стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО з визначенням перспектив його застосування в українській системі державного управління. До напрямів найбільш ефективного удосконалення вітчизняного стратегічного планування на основі європейського досвіду слід віднести створення механізмів інтеграції вітчизняної системи ПТО до європейського освітнього простору на основі узгодження української системи ПТО з Європейською системою забезпечення якості професійно-технічної освіти (EQAVET) та використання європейського досвіду нормативно-правової гармонізації; запровадження у стратегічні плани розвитку галузі на національному та регіональному рівнях інституційних структур соціального партнерства, відповідальних за вдосконалення ПТО на основі європейських стандартів; перебудову системи стратегічного планування у сфері ПТО на основі інноваційних моделей управління з орієнтацією на впровадження в управлінський процес європейських цінностей; перехід на європейські практики диверсифікації фінансування закладів ПТО; формування на інституційній основі організаційних структур соціального партнерства у сфері ПТО; упровадження галузевої програми позиціонування державної системи ПТО у публічно-інформаційному просторі; структурну перебудову мережі закладів ПТО з використанням організаційних форм професійних ліцеїв та коледжів, центрів професійної досконалості.

5. Обґрунтовано, що системно-модельний підхід забезпечує комплексність та цілісність стратегічного планування, оскільки дозволяє визначити єдину модельну конструкцію у вигляді сукупності взаємодіючих моделей діяльності, управління, та комунікації, інтегрованих на кількох рівнях – цілепокладання, організації, інструментального забезпечення тощо. Це дозволило представити стратегічне планування розвитку системи ПТО у вигляді ідеалізованої моделі з використанням її різноманітних форм – структурно-системної, процесно-функціональної, програмно-цільової. Встановлено, що системна державно-

управлінська визначеність моделювання процесу стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО полягає у впливі на цей процес державної політики і стратегії та її репрезентації у вигляді регіональної державно-управлінської стратегії розвитку освіти загалом та професійно-технічної освіти зокрема. Об'єднуючою основою складових моделі слід вважати процес прийняття управлінського рішення, що поєднує структурні, процесуально-функціональні та змістовно-цільові складові.

Визначено, що управлінські рішення щодо стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО приймаються конкретним органом державного управління – департаментом освіти і науки ОДА. Відповідно, процес моделювання прийняття управлінського рішення має бути конкретизований до рівня організаційного планування. Враховуючи зростання особистісного чинника у системі сучасного державного управління, моделювання стратегічного планування діяльності департаменту освіти і науки ОДА має виходити на рівень кожного державного управління.

6. Визначено, що сферою використання інноваційних механізмів удосконалення стратегічного планування слід вважати проблемні зони, які заважають ефективному використанню цього інструменту державного управління регіональною системою ПТО. Здійснено структурування таких проблемних зон, на основі SWOT-аналізу розкрито потенціал розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти, визначено інструментарій підпорядкування інноваційних змін у системі державного управління закладами ПТО регіону вирішенню завдань забезпечення зовнішньої ефективності даної освітньої галузі, її переорієнтації на компетентісно-практичну модель свого розвитку, продукування інноваційної особистості, розвиток соціального партнерства у вигляді механізмів трансформації вказаних загальних цілей у конкретні індикатори, придатні для цілепокладання при визначенні стратегічних орієнтирів розвитку регіональної системи ПТО. Здійснено оцінку потенціалу розвитку досліджуваної системи, виокремлені основні напрями її інноваційного розвитку, визначено основні проблеми, які мають бути вирішені, розкриті ризики, які пов'язані з реалізацією стратегічних програм та проектів розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти. Як практична основа стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО здійснена розробка його цілепокладальної складової, спрямованої на модернізацію даної системи як складової інноваційної моделі розвитку регіону. Система цілей конкретизована у вигляді базових напрямів розвитку регіональної системи ПТО, до яких відносяться підвищення якості освітніх послуг у відповідності до потреб регіонального ринку праці, модернізація мережі та інфраструктури закладів у межах формування моделі інноваційного розвитку, підвищення конкурентоспроможності випускників закладів на ринку праці та їх здатності адаптуватись до соціальних умов суспільства, що змінюється. Створена матриця цілепокладання розвитку регіональної системи ПТО різнорівневого характеру на основі результату SWOT-аналізу з конкретизацією загальних цілей в операційні цілі, а останніх – у систему конкретних завдань для їх досягнення, що може стати основою практичної розробки регіональної стратегії розвитку галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації:

Монографії

1. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Визначення потреби у професійних навичках і її вплив на надання професійної освіти і навчання. *EDUCATION FOR ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT*: колективна монографія. Katowice, 2020. С. 163–169. *(особистий внесок автора: проаналізовано нові потреби у професійних навичках в управлінні виробничими підприємствами)*.
2. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Принципи функціонування фінансово-економічної безпеки аграрного сектору. *Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки*: колективна монографія. Дніпро, 2020. С. 325–335. *(особистий внесок автора: проаналізовано принципи впливу економічної безпеки на заклади професійної освіти)*.
3. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Структурні елементи регіональної інвестиційно-інноваційної політики щодо формування економічної та освітньої складової Дніпровського регіону в умовах децентралізації. *Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки*: колективна монографія. Дніпро, 2021. С. 214–222. *(особистий внесок автора: проведено аналіз освітньої складової Дніпровського регіону в умовах децентралізації)*.
4. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Вплив інноваційно-інвестиційного забезпечення економічної безпеки на організаційні аспекти туристичної діяльності та функціонування готельно-ресторанного бізнесу в системі управління професійної (професійно-технічної) освіти. Ефективне управління розвитком індустрії туризму та гостинності у конкретному середовищі: колективна монографія. Дніпро, 2022. С. 94–107. *(особистий внесок автора: досліджено нові аспекти впливу туристичної діяльності на розвиток професійної освіти)*.

Статті у вітчизняних фахових періодичних виданнях

5. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Теоретичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення системи фінансово-економічної безпеки в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Вісник університету імені Альфреда Нобеля, Серія «Педагогіка і Психологія». 2020, №1 (19) 2020. С. 378–383. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/index.php/uk/arkhiv/109-2020-1/142-visnyk-universytetu-imeni-alfreda-nobelii-seriia-pedahohika-i-psykholohiia-pedahohichni-nauky-1-19-2020> *(особистий внесок автора: проведено оцінку конкурентних переваг системи фінансово-економічної безпеки в закладах професійної освіти)*.
6. Кравченко Л.А. Цілепокладальний вимір стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. м. Херсон, 2021, Вип. 4, С. 95–103.
URL: <https://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/146>.
7. Кравченко Л.А., Сиченко В., Березинський В., Вільхова Т. Освіта в умовах пандемії: можливості та загрози дистанційного навчання. *Публічне управління та регіональний розвиток*. Науковий журнал. м. Миколаїв. 2022.

№ 15 (2022). С. 172–188.

(URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/issue/view/21/19>. (особистий внесок автора: досліджено можливості та загрози дистанційного навчання; внесено пропозиції щодо перегляду форм, принципів та основ його організації).

8. Кравченко Л.А. Стратегічне планування розвитку територіально-виробничих систем професійно-технічної освіти як інноваційний механізм управління аграрного сектора України. *Інвестиції: практика та досвід*. Науково-практичний журнал. № 11–12 червень, 2022. С. 135–139. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/2>

9. Кравченко Л.А. Цільові установки управління розвитку регіональної інвестиційно-інноваційної системи професійно-технічної освіти Дніпропетровської облдержадміністрації в умовах децентралізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. Електронний журнал. № 6 (2022) URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/85>

Публікації у виданнях, що індексуються наукометричних базах Scopus та Web of Science

10. Kravchenko, L.; Stoychik, T.; Serheieva, L.; Berezinsky, V.; Sychenko, V. Particularities of vocational education management in the conditions of the modern labor market. *Revista on line de Política e Gestão Educacional*, Araraquara, v. 25, n. esp. 3, p. 1745–1761. e-ISSN: 1519-9029.

DOI: <https://doi.org/10.22633/rpge.v25iesp.3.15589> (Scopus). (особистий внесок автора: проведення ґрунтового аналізу ситуації на ринку праці, порівняльного аналізу за професійними групами та видами економічної діяльності, визначення чинників, що зумовлюють їх розбалансованість)

Публікації у зарубіжних виданнях

11. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Система підготовки робітничих кадрів у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в Україні в умовах міжнародних економічних відносин. *International Scientific Conference Economy Digitalization: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings*, January 24th, 2020. Kielce, Poland: Baltija Publishing. С. 3–6. (особистий внесок автора: обґрунтування міжнародних економічних відносин для ефективного функціонування професійної освіти в Україні).

12. Кравченко Л.А. Використання Swot-аналізу для визначення засад цілепокладання у системі стратегічного планування розвитку професійно-технічної освіти регіону. *East European Scientific Journal*. № 12(76), 2021. С. 40–46.

Публікації в інших виданнях

13. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Механізм державного управління професійної (професійно-технічної) освіти. *Освіта і суспільство V: Міжнародний збірник наукових праць / Під ред. Т. Несторенко, Р. Бернатової. Бердянський державний педагогічний університет*. Ополь: видавництво Вищої школи управління і адміністрації в Ополь, Польща, 2020. С. 252–254. (особистий внесок автора: визначено нові підходи щодо державного управління професійної освіти в Україні).

Тези доповідей і матеріали наукових конференцій:

14. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Фінансово-економічна безпека аграрного сектору в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Молодий вчений модерну – фундамент розвитку освіти, науки та бізнесу в Україні: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції* (м. Дніпро, 25 листопада 2020 р.). м. Дніпро, 2020. С. 189–192. (особистий внесок автора: проведено оцінку стану фінансової безпеки в закладах професійної освіти Дніпропетровської області).

15. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Управління професійною (професійною-технічною) освітою в умовах децентралізації. *Розвиток фінансово-економічних відносин в суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції* (м. Кам'янець-Подільський, 19 березня 2021 р.). м. Кам'янець-Подільський, 2021. С. 35–37. (особистий внесок автора: досліджено вплив децентралізації на розвиток професійної освіти).

16. Кравченко Л.А., Кравченко М.В. Підвищення рівня управління безпеки аграрного сектору в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 28–29 жовтня 2021 р.). м. Дніпро, 2021. : Том 1. С. 91–93. (особистий внесок автора: здійснено аналіз управління безпекою аграрного в закладах професійної освіти).

17. Кравченко Л.А., Гальцева Т.О., Братаніч Б.В. Медіакультура у системі освітньої комунікації. *Актуальні питання соціально-гуманітарної середньої та вищої освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (21 квітня 2021 року, м. Дніпро). Дніпро-Любляна: КЗВО «ДАНО» ДОР», Україна - University of Ljubljana, Slovenia. 2021. С. 128–131. (особистий внесок автора: розкриття медіакультури як складової освітнього середовища).

18. Кравченко Л.А., Братаніч Б.В., Струкова Т.А. Становлення комунікативної компетентності як інструмент формування самоефективної особистості. *Розвиток самоефективної особистості: інтеграція зусиль суспільства, школи, родини: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 04 листопада 2021 р.). Дніпро: КЗВО «ДАНО» ДОР», 2021. С. 108–112. (особистий внесок автора: визначення комунікативної компетентності).

19. Кравченко Л.А., Братаніч Б.В., Струкова Т.А. Освіта для сталого розвитку як основа системних освітніх реформ. *Неперервна освіта для сталого розвитку: філософсько-теоретичні контексти та педагогічна практика: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 03–04 грудня 2021 р.). Дніпро, 2021. С. 63–65. (особистий внесок автора: визначення впливу концепції сталого розвитку на освіту).

20. Кравченко Л.А., Братаніч Б.В., Струкова Т.А. Професійна мобільність педагога: до проблеми визначення. *Професійний розвиток педагога в умовах інтеграції до європейського освітнього простору: міжнародна академічна та професійна / професійно-педагогічна мобільність: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. (Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів. 26–27 листопада 2021 року). Львів, 2021. С. 225–229.

(особистий внесок автора: виокремлення характеристик професійної мобільності).

21. Кравченко Л.А. Братаніч Б.В., Струкова Т.А. Становлення духовності особистості у процесі формування її здоров'язберігаючої життєвої компетенції. *Розвиток життєвої компетентності особистості в умовах освітніх трансформацій: виховний, психологічний, інклюзивний виміри*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. 28 жовтня 2021 р. Херсон. Херсонська академія неперервної освіти. м. Херсон, 2021. С. 124–127. (особистий внесок автора: характеристика життєвих компетенцій як цілі освітнього процесу).

22. Кравченко Л.А. Братаніч Б.В., Струкова Т.А. Упровадження мережних форм управління у системі вищої освіти у ході реалізації Болонського процесу. *Управління в освіті*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. (03–04 грудня 2021 року м. Львів). Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2021. С. 88–91. (особистий внесок автора: визначення характеристик мережної моделі управління).

23. Кравченко Л.А., Струкова Т.А. Превентивне виховання в освітній практиці. *Актуальні питання соціально-гуманітарної середньої та вищої освіти*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (21 квітня 2022 року, м. Дніпро). Дніпро-Любляна: КЗВО «ДАНО» ДОР», Україна - University of Ljubljana, Slovenia, 2022. С. 169–172. (особистий внесок автора: визначення специфіки превентивних впливів в освітній практиці).

АНОТАЦІЯ

Кравченко Л.А. Стратегічне планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як інноваційний механізм державного управління – кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національний університет цивільного захисту України, Харків, 2022.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних та прикладних положень особливостей стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти (ПТО) і на цій основі визначення шляхів удосконалення цього механізму публічного управління.

У дисертації розкриті: особливості підходів до інтерпретації стратегічного планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти у науковій літературі; теоретико-методологічні засади його дослідження; специфіка та напрями його інституціоналізації як механізму публічного управління регіональною системою ПТО; специфіку регіональної системи ПТО як об'єкта стратегічного планування; можливості використання європейського досвіду стратегічного планування розвитку ПТО в українській системі державного управління з метою реформування галузі; системно-модельний підхід до управління стратегічним розвитком регіональної системи ПТО; інноваційні механізми реалізації ефективної моделі стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО; рекомендації щодо удосконалення даного процесу як механізму публічного управління галуззю.

Ключові слова: державне управління, професійно-технічна освіта, стратегічне планування, регіональний розвиток, кадровий потенціал, механізми державного управління, система, моделювання, модернізація, євроінтеграція, інновації.

SUMMARY

Kravchenko L.A. Strategic planning for the development of the regional system of vocational education as an innovative mechanism of state administration - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration; specialty 25.00.02 - Mechanisms of Public Administration.- National University of Civil Defense, Kharkiv, 2022.

The dissertation research is devoted to the complex analysis of strategic planning of the regional system of vocational education, public regulation of training in the higher education system of Ukraine, its role in ensuring modernization of the industry and optimization mechanisms and directions in the context of reforming the domestic public administration system. The domestic and foreign scientific works devoted to the problem of strategic planning of the regional system of vocational education are considered, the specifics of this level of strategic planning as an institutional object of public administration are substantiated.

Regarding vocational education, strategic planning is studied as the definition of strategic directions of transforming the content of vocational education, development of strategy for designing innovative educational process in vocational education, substantiation and disclosure of information and network transformation of vocational education, systematic justification of innovations in vocational education. technical education as the main mechanism for implementing the strategic goals of sectoral development. The research methodology is formed as a synthesis of innovative-synergetic and model-system approaches, which guarantees a comprehensive analysis of strategic planning of the regional VET system in the relationship of all factors and components at both structural and functional and spatial level and taking into account the dynamism of sociocultural context.

Areas of further institutionalization of the studied object include the development of a new regional management structure of the VET system based on the integration of the public administration system and the public administration system; formation of institutionalized mechanisms of cooperation between local governments and VET to represent and coordinate the interests of all stakeholders; introduction of multi-channel financing of the VET system; determination of basic competencies for the subjects of management of the regional VET system and mechanisms of their formation; development and implementation of effective tools for analysis and forecasting the needs and demands of the regional labor market in skilled workers. Based on this, the regional VET system as an object of strategic planning is a set of educational and regulatory and managerial processes that ensure the mastery of consumers of educational services as potential actors in the regional labor market professional competencies and cognitive and value components of personal development necessary for further effective participation in production activities and socio-cultural life of the region.

The most effective ways to improve national strategic planning based on European experience include the creation of mechanisms for integrating the domestic VET system into the European educational space based on the harmonization of the national VET system with the European Quality Assurance System (EQAVET) and the use of European experience of regulatory harmonization ; introduction into strategic plans for the development of the industry at the national and regional levels of institutional structures of social partnership, responsible for improving VET on the basis of European standards; restructuring of the system of strategic planning in the field of VET on the basis of innovative management models with a focus on the implementation of European values in the management process.

The system-model approach ensures the complexity and integrity of strategic planning, as it allows to define a single model structure in the form of a set of interacting models of activity, management and communication, integrated at several levels - goal setting, organization, tooling and more.

As a practical basis for strategic planning for the development of the regional VET system, the development of its goal-setting component aimed at modernizing this system as a component of the innovative model of regional development. The system of goals is specified in the form of basic directions of development of the regional VET system, which include improving the quality of educational services in accordance with the needs of the regional labor market, modernizing the network and infrastructure of institutions within the model of innovative development, increasing the competitiveness of graduates to the social conditions of a changing society.

Key words: state administration, vocational education, strategic planning, regional development, human resources, mechanisms of state administration, system, modeling, modernization, European integration, innovations.

Відповідальний за випуск Сиченко Віктор Володимирович

Підписано до друку 03.10. 2022 р.
Формат 60х84/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Наклад 100 прим. Замовлення № 77.

Надруковано в друкарні «БУКЛАЙН»
61000, м. Харків, вул. Катерининська, 46.
тел. (099) 604-49-45.
www.bookline.online